

ELTE | TÓK
TANÍTÓ- ÉS ÓVÓKÉPZŐ KAR

HALLÁS UTÁNI DALTANÍTÁS

Ének-zene tantárgy-pedagógia

Dallos Márta
egyetemi tanársegéd

2023.

Élmény, örömteli éneklés

**Képzet (éneklés) - Tudatosítás (kiemelés, megfigyeltetés) -
Megnevezés - Jel – Reprodukálás**

Hallás utáni daltanítás

- hallási emlékezet, memória
- utánzás – a kisgyermek alapvető tanulási attitűdje

- semmilyen vizuális elem nincs
- megfelelő hangmagasság
- a tanulók éneklésének irányítása, segítése bármely pillanatban

Hallás utáni daltanítás

a) globális - magyar népi gyermekjátékok (játékfűzésben, középső darabként, játéktevékenységgel)

b) részekre bontás - hosszabb terjedelmű, formailag kötöttebb dalok, összetettebb ritmikái, dallami és szövegtartalom (gyors módszer)

c) tudatosított memorizálás - a megfigyelt zenei jelenségek (ismétlődés, motívumok, nagy ugrások, szerkezet) megkönnyítik a memorizálást (a gyerekek tudására épít, időigényes)

d) refrénes dalok

Hallás utáni daltanítás

Új NAT szerinti tankönyvek dalanyaga:

osztály	globális	részekre bontott	tudatos memorizálás (részekre bontott)	refrénes
1.	14	9	0	0
2.	9	4	18	3
3.	4	11	13	4

Fontos lépések mindegyik daltanítási módszernél

Előkészítés: dalfűzés vagy játékfűzés

- illeszkedik az új anyaghoz
- dalok éneklése szünet nélkül – közös dó vagy közös oktáv
- esetleg nehéz motívumok szolmizált éneklése, beéneklő gyakorlatok

Új dal bemutatása: motiváció

- nincs megfigyelési szempont, spontán reakciók meghallgatása

Daltanítás hallás után

- dalindítás: hangmagasság, tempó és kezdés
- kezdőhang többszöri megadása - új dal az egész tanítási egységben azonos hangmagasságon énekelve!

Javítás: felkészülni a várható hibákra

- hibás elem kiemelése, visszaénekeltetés, majd egész dallam(rész)
- ne lépünk tovább, amíg nincs kijavítva

Változatos gyakoroltatás

Dicséret: zenei természetű legyen

Élmény: dalfűzés az új dallal vagy az új dal több versszakkal

a) Globális módszer

Példák:

1.osztály: Tekeredik a kígyó, Ég a gyertya, ég, Ha én cica volnék, új dal: Kering az orsó

2.osztály: Kőketánc, Kering az orsó, Hej, vára, vára, új dal: Hatan vannak

- **tempó:** új játékdalt mindig a játéktempóban tanítani
- nincs előzetes szempont vagy elemzés
- egyszerű játékdalokat **rögtön mozgással, játékkal**, többször ismételve – a dalt nem kell bemutatni
- nehezebb játékdal tanítói bemutatása – kiemelve, mozgás nélkül
- ellenőrzés/hibajavítás: **a játékban megállva** a hibás részlet kiemelése

b) Részekre bontás módszere

Példák:

1.osztály: Karácsonynak éjszakáján

2.osztály: Állj be, Berci, katonának vagy Jön a kocsi, most érkezünk

3.osztály: Csipkefa bimbója

- részekre bontás mindig a zenei logika, a **formai tagolódás szerint** – (sorok, egységek kezdőhangjának újbóli megadásával!)
- első dallamrészlet éneklése először a tanítóval, azután visszhang-szerűen, majd önállóan
- hibajavítás dallamrészenként, csak akkor lépünk tovább az új részre, ha az előző már önállóan megy
- új részt mindig az előzőhöz kapcsolva mutassuk be, csak ezután külön

c) Tudatos memorizálás módszere

Példák:

2.osztály: Kis kece vagy Szélről legeljetelek

3.osztály: Anyám, édesanyám vagy Volt nekem egy kecském

- szerkezet, **formai tagolódás felismertetése** (egyszerre egy elemre kérdezve) – a részek egymáshoz való viszonyítása (azonosság, különbség) megkönnyíti a memorizálást
- dallamelvonás: könnyebb a dallami elemeket összehasonlítani szövegtelen énekléssel - csak a bemutatáskor énekeljünk szöveggel
- szóba jöhet a felismert dallamfordulatok szolmizált éneklése is
- a dallam memorizálása után gyakoroltassunk szöveggel – a szereplőkről, a történetről itt beszéljünk, a bemutató éneklés után felesleges

d) Refrénes dalok

Példák:

2.osztály: Este van már, nyolc óra, Virágéknál ég a világ

3.osztály: Összegyűltek, összegyűltek

- néhány vsz. tanítói bemutatás után először a refrén éneklésébe kapcsolódjanak be a gyerekek
- utána az első versszakot (ha szükséges részekre bontással) tanítsuk
- hibajavítás
- érdemes a történetről, a szövegről beszélgetni

ELTE | TÓK
TANÍTÓ- ÉS ÓVÓKÉPZŐ KAR

- **Réti A. és Döbrössy J. (2012): Az ének-zene tantárgy-pedagógiája – jegyzet. ELTE Eötvös Kiadó.**
- Csillagné Dr. Gál J. és Kerecsényi L. (1998): Az ének-zene tanítása az alsó tagozatban. Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Kelemen J. (2018): Ének-zene tantárgypedagógia. Líceum Kiadó.
- Rápli Gy. (2020-2023): Ének-zene 1-4. osztály tankönyvek. 2020. NAT
- Kodály Z. – Ádám J. (1998): Énekeskönyv az általános iskolák 1-4. osztálya számára. Reprint kiadás. Nemzeti Tankönyvkiadó.